מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

או שמצאו בין כליו אפילו לזמן מרובה כשר איתמר רב יהודה אמר שמואל הלכה שלא שהה אדם שם רבה בר בר חנה אמר רב יצחק בר שמואל [א]הלכה שלא עבר אדם שם לימא [ב]מר הלכה כמר ומר הלכה כמר משום [ג]דאפכי להו: מצאו בחפיסה או בדלוסקמא: [ד]מאי חפיסה אמר רבה בר בר חנה חמת קטנה מאי דלוסקמא טליקא דסבי: **מתני'** [ה]המביא גט והניחו זקן או חולה נותן לה ° בחזקת שהוא קיים [ו]בת ישראל הנשואה לכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים [ז]השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים: **גמ'** אמר רבא לא שנו אלא זקן שלא הגיע לגבורות וחולה [ח]שרוב חולים לחיים אבל זקן שהגיע לגבורות ° וגוסס שרוב גוססין למיתה לא איתיביה אביי המביא גט והניחו זקן [ט]אפי' בן מאה שנה נותן לה בחזקת שהוא קיים תיובתא [י]ואי בעית אימא כיון דאיפליג איפליג רמי ליה אביי לרבה תנן המביא גט והניחו זקן או חולה נותן לה בחזקת שהוא קיים [יא]ורמינהו הרי זה גיטך שעה אחת קודם למיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד א"ל תרומה אגיטין קא רמית תרומה אפשר גט לא אפשר ורמי תרומה אתרומה תנן בת ישראל הנשואה לכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים ורמינהו הרי זה גיטך שעה אחת קודם מיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד אמר רב אדא בריה דרב יצחק שאני התם שהרי אסרה עליו שעה אחת קודם מיתתו מתקיף לה רב פפא ממאי דאיהו מיית ברישא דלמא איהי מייתא ברישא אלא אמר אביי [יב]לא קשיא הא רבי מאיר דלא חייש למיתה הא רבי יהודה דחייש למיתה [יג]דתנן [יד]הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני ומיחל ושותה מיד דברי רבי מאיר רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין רבא אמר שמא

בין כליו. בביתו: **לימא.** רב יהודה הלכה כיש אומרים ולימא רבה הלכה כר"ש למה חזרו להזכיר את הדברים ולפרשן: ומשני **משום דאפכי להו.** אית תנאי דמפכי דרבי שמעון ליש אומרים ויש אומרים לרבי שמעון הלכך אם לא הזכירו אלא שם החכמים לא הוי ידעי אהייא מתרי לישני קיימי: **חמת.** בולזול"א בלע"ז והיא של עור: **טליקא.** טשק"א בלע"ז: **מתני' נותנו לה בחזקת שהוא קיים.** ולא חיישינן שמא מת ובטל שליחותו ומדאורייתא נפקא לן בהכל שוחטין (חולין דף י:) העמד דבר על חזקתו: **מקריבין אותה.** ולא חיישינן שמא מתו בעליה ולמיתה אזלא: **גמ' לגבורות.** שמונים שנה לישנא דקרא (תהלים צ): **וחולה.** או חולה דמתני' דוקא חולה ולא גוסס: **כיון דאיפליג.** משאר דרך כל הארץ שהאריך ימים עד מאה שנה: **איפליג.** ואינו כשאר האדם להיות קרוב למות. אבל בן שמונים ואחת או יותר עד תשעים קרוב למות הוא: **אסורה לאכול.** בת ישראל הנשואה לכהן שאוכלת בשבילו אסורה מיד דכל שעתא חיישינן עכשיו ימות. אלמא חיישינן למיתה: **תרומה אפשר.** להיות ניזונת בחולין: **גט לא אפשר.** למיחש למיתה דאי חיישת אין לך שולח גט לאשתו והן עגונות: **שאני התם שהרי אסרה שעה אחת קודם למיתתו.** לעולם לא חיישינן למיתה ושאני הכא שהרי אסרה מחיים שעה אחת קודם מיתתו וכל שעתא איכא לספוקי בההיא שעתא שעתידה ליאסר. ושינויא דחיקא הוא והיינו דפריך ליה ואי לאו דחיישינן למיתה ממאי דהוי גיטא דלעולם הוא מיית ברישא ונאסרה מחיים דלמא היא מייתא ברישא ולא יצא לכלל גט לעולם: **אלא אמר אביי.** האי תנא ודאי חייש למיתה ולא קשיא מתניתין דהכא ר' מאיר היא דלא חייש לבקיעת הנוד: **אוסרין.** שמא יבקע הנוד: שמא

או שמצאו בין כליו. פי' בביתו אע"ג דרבים מצויין בביתו ואם היא נמצאת בקרקע היה לחוש ליוסף בן שמעון אחר אבל בין כליו ליכא למיחש שמא הביאו אחר אלא הוא: [טו] **מצאו בחפיסה או בדלוסקמא ומכירו כשר.** כשמצאו הוא עצמו איירי מדסמכינן אהכרתו ואע"ג דלאו צורבא מדרבנן הוא נאמן במיגו דאי בעי אמר לא אבדתי דכולי עלמא אית להו טביעות עינא כדפירשנו לעיל ומכירו אחפיסה ואדלוסקמא קאי ואע"פ שאינו מכיר את הגט דאי מכיר את הגט למה לי שמצאו בחפיסה וא"ת [א] וניחוש לשאלה [ב] כדאמרינן בפרק בתרא דיבמות (דף קכ:) וי"ל דקים ליה בנפשיה שלא השאילה לשום אדם אי נמי ביודע שבחפיסה או בדלוסקמא איבדו ומכל מקום צריך שיהא מכיר חפיסה או דלוסקמא בטביעות עינא דמה שיודע שבחפיסה או בדלוסקמא איבדו אין זה סימן והא דתנן בפ"ק דב"מ (דף כ.) מצא בחפיסה או בדלוסקמא תכריך של שטרות או אגודה של שטרות כו' התם מיירי שנותן סימן בחפיסה או בדלוסקמא עצמו ועל ידו מחזיר לו מה שבתוכו ולא חיישינן לשאלה לענין ממון אבל מה שאומר שאבדה בדלוסקמא לא הוי סימן דדרך להניח שטרות בדלוסקמא כדתניא בתוספתא עשר דלוסקמאות שטרות מסרתי לך ואפילו הוי סימן סימן מובהק להחזיר הגט לא הוי והא דאמר באלו מציאות (ב"מ דף כח.) הוא אומר בחפיסה והיא אומרת בחפיסה ינתן לו דמידע ידעה דכל דאית ליה בחפיסה מנח ליה אפילו תימצי לומר דינתן לו לגרש בו קאמר לא משום דחשיב סימן מובהק דהתם מיירי בשלא הוחזק יוסף בן שמעון אחר ואותו הגט ודאי נכתב לשמו אלא שאין ידוע אם נפל מן הבעל או מן האשה אי נמי ומכירו [ג] פירוש או מכירו ויש ספרים דגרסי בהדיא או מכירו והכי פירושו מצאו בחפיסה או בדלוסקמא וידוע שהוא שלו וגם שבתוכה איבדו אע"פ שאינו מכיר הגט או מכירו שמכיר הגט אפילו בלא חפיסה ויש ספרים דגרסי אם מכירו הכי פירושו מצאו בחפיסה ויודע שלא בתוכה איבדו ואינו שלו ואפילו הכי אם מכירו כשר [ד] ולרבותא נקט מצאו בחפיסה [ה] אי נמי דווקא אם מכירו כשר אבל מה שהוא יודע שבחפיסה או בדלוסקמא איבדו אינו מועיל ולספרים דגרסי ומכירו אתי לפרש כמו אם מכירו: **והניחו זקן או חולה כו'.** תימה דבפרק המפקיד (ב"מ דף לט:) גבי ההיא סבתא דאישתבאי איהי וחדא ברתא אמרינן דלמא שכיבא סבתא דלמא שכיבא ברתא ואומר ר"י דלענין יתמי החמירו טפי למיחש [ו] כדקאמר נמי התם לא שנא עבוד עיטרא לא שנא לא עבוד חיישינן ובחזקת הבתים (ב"ב דף כט:) מפלגינן בין עבוד עיטרא ללא עבוד דאמר עיטרא קלא אית לה ועוד דבשבויות [ז] חיישינן טפי למיתה: **תרומה אפשר.** תימה וכי לא היה יודע המתרץ מתניתין דתרומה ואיכא לאקשויי תרומה אתרומה כדבסמוך וי"ל דכן דרך הש"ס שאינו חושש אלא מתרץ קושיא שמקשה לו: **שאני התם שהרי אסרה עליו שעה אחת מחיים.** פירוש הלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה דהעמד בעלה בחזקת חי אבל הכא אפילו נעמידנו בחזקת חי אסרה מחיים ופריך דלמא איהי מייתא ברישא ולא תאסר מחיים: **הא רבי מאיר דלא חייש למיתה כו'.** השתא דמדמה שמא מת לשמא ימות לא לגמרי מדמה דהא ר' מאיר דמוקי מתניתין כותיה ולא חייש לשמא מת אפילו לזמן מרובה חייש לשמא ימות לזמן מרובה דתנן בפרק ד' אחין (יבמות דף כו.) ארבעה אחין שנים מהן נשואין שתי אחיות ומתו הנשואים את האחיות הרי אלו חולצות ולא מתיבמות ומפרש בגמ' משום דקסבר אסור לבטל מצות יבמין ודלמא אדמייבם חד מיית אידך וקא מבטל מצות יבמין וההיא משנה מוקי לה כר"מ בפ"ב דיבמות (דף יח.) [ח] ולקמן בפרק בתרא (דף פה.) נמי אמר לכולי עלמא גירות לא שכיחא מיתה שכיחא ולרבי יהודה נמי דחייש לשמא ימות לאלתר לא חייש לשמא מת לאלתר דאם לא כן אשת כהן שיצא בעלה מפתח ביתו לא תאכל בתרומה ולא תאכל כי אם בשעה שרואה בעלה בפניה [ט] אלא ודאי לא מדמה אלא שמא מת לזמן מרובה לשמא ימות לאלתר: והא

מסורת הש"ס

א) [עי' תוספות מנחות ל: ד"ה ולימא], ב) [מגילה לב. מנחות ל: ועי' קדושין נט:], ג) ב"מ כ: וע"ש, ד) [סוכה כג:], ה) יומא נה:, ו) [עי' תוספות יומא נה: ד"ה והתנן], ז) [קדושין עא: ב"ב קנג:], ח) [קדושין עא: שבועות לג. לז: ערכין יח.], ט) בכת"י ליתא תיבת אפי', ועי' נמוקי הגרי"ב בהגו"ח, י) [שבת כ: זבחים פה.], יא) יבמות סט: נדרים ג: [סוכה כג: תוספתא ספ"ד ע"ש], יב) [שם כג:], יג) [נ"ל דתניא], יד) לעיל כה. חולין יד. ב"ק סט: סוכה כג: דמאי פ"ז מ"ד יומא נה: [עירובין לו:] מעילה כב. [תוספתא דמאי פ"ז], טו) [שייך למשנה לעיל כז.],

גליון הש"ס

מתני' בחזקת שהוא קיים. עיין סנהדרין דף מז ע"א תד"ה אימא כיון: גמ' וגוסס. עי' קדושין עח ע"ב תד"ה לא:

מוסף תוספות

א. היאך מכשירין הגט בהכירא דחפיסה. שיט"ק לעיל כז. ד"ה [המביא] גט ואבד. ב. לאחר, והניח בה גט, ואבד ממנו. שיט"ק שם. ג. הגט, ויש לו טביעות העין. רשב"א לעיל כז. ד"ה מצאו. ד. דלא חיישינן דלמא אתרמי גט כגט, אלא אמרי' איניש אחרינא אשכחיה ואנחיה בחפיסה ונפל ממנו, וזהו. רשב"א שם. ה. ולאו משום דתיהוי חפיסה סימן לגט. רשב"א שם. ו. שהם ביד ב"ד, וחיישינן כל מאי דאפשר למיחש ומתקנינן כל מאי דאפשר לתקוני טפי. ריטב"א החדשים ב"מ לט: בשם הרמב"ן. ז. לפי שעשו להם יסורין. תוס' ב"מ לט: ד"ה דלמא. ח. [אלא] דשאני התם דלפעמים ממתין זמן גדול לחלוץ לשניה אחר יבום הראשונה וחיישי' שמא ימות בנתים אבל לשמא ימות לזמן מועט כבקיעת הנוד דהכא לא חיישינן. תוס' הרא"ש. ט. דלא חיישינן שמא מת לאלתר אע"ג דחיישינן שמא ימות לאלתר. תוס' הרא"ש.

עין משפט נר מצוה

כג א מיי' פ"ג מהלכות גירושין הלכה י סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלב סעיף ד וע"ש:

כד ב מיי' פ"ו שם הלכה כח סמג שם טוש"ע שם סימן קמא סעיף סח:

כה ג מיי' פ"ט מהלכות תרומות הלכה ג:

כו ד מיי' פ"ד מהלכות פסולי מוקדשין הי"ד:

כז ה מיי' פ"ו מהלכות גירושין הלכה כח ופ"ט מהלכות תרומות הלכה ג סמג שם טוש"ע שם:

כח ו מיי' פ"ט מהל' תרומות הלכה א:

לעזי רש"י

בולזול"א. שק של רועים. טשק"א. שק.

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

פסקי רי"ד (המשך)

הלכתא בהדיא עבדינן בה לחומרא ולא מהדרינן גט לזמן מרובה אלא במקום שאין השיירות מצויות אבל במקום שהשיירות מצויות לא מהדרי' ואע"פ שלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר א' כלישנא בתרא דר' זירא אי נמי כר' ירמיה אי נמי כר' (יוסי) [אשי] ואינו נ"ל להניח דברי רבה שנאמרו בבירור והוא שהוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר א' ולמיפסק הלכה כר' זירא שנאמר בספק שלא ידענו אם חולק על רבה אם לאו ואפי' אם תמצא לומר שחולק עליו הא איפלגו בהא מילתא אביי ורבא בפ' האשה שלום ביבמות (קטו:) דאביי אמר חיישינן לשני יוסף ורבא אמר לא חיישינן אף אם הוחזקו וקי"ל כל היכא דפליגי אביי ורבא הלכה כרבא בר מיע"ל קג"ם ור' ירמיה ורב אשי דהכא לאו לאיפלוגי עליה דרבא אתי אלא סברא בעלמא אמרי דאיכא לתרוצי מתני' דשנים אוחזין בהכי שאע"פ שהשיירות מצויות והוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר א' אי אמרו עדים מעולם לא חתמנו על גט אחר אלא על זה ששמו יוסף בן שמעון אי נמי נקב יש בצד אות פלונית נותנין ואפילו לזמן מרובה והלכתא כרבה והלכתא כרב ירמיה והלכתא כרב אשי: מאי חפישה אמר רבה בר בר חנה חמת קטנה מאי דלוסקמא אמר רבב"ח שליקא דסכי פי' כיס גדול של עור: **מתני'** המביא גט והניחו זקן או חולה ינתנו לה בחזקת שהוא קיים בת ישראל שנשאת לכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים פירוש נותן לה בחזקת שהוא קיים ולא אמרי' דלמא מית ואין גט לאחר מיתה וכן מי שהלך בעלה למדינת הים לא חיישינן דלמא מיית ולא אמרינן דלמא מית והויא לה זרה וכגון שאין לה זרע ממנו ולגבי חטאת נמי לא אמרינן דלמא מית והויא לה חטאת שמתו בעליה ולמיתה אזלא: אמר רבא ל"ש אלא זקן שלא הגיע לגבורות פי' שמונים שנה כדכתיב ואם בגבורות שמונים וחולה שרוב חולים לחיים אבל זקן שהגיע לגבורות וגוסס שרוב גוססין למיתה לא אלא חיישינן דלמא מית ולא תנשא בגט זה עד שיתברר אם היה חי בעת מסירתו ליד האשה: איתיביה המביא גט והניחו זקן בן ק' שנה נותנו לה בחזקת שהוא קיים תיובתא ואיבעית אימא כיון דאפלוג איפלוג פי' כיון דאפלג מדרך שאר כל בני אדם שהאריך עד ק' שנה איפליג ואינו נחשב כל כך זקן שהוא קרוב למיתה אבל בן פ"א או יותר עד צ' קרוב למות: היא אוכלת בתרומה בחזקת וכו' ורמינהו הרי זה גיטך שעה אחת קודם מיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד אלמא חיישינן למיתה אמר רבא שמא מת לא חיישינן שמא ימות חיישינן פירוש לשמא ימות ודאי חיישינן דאוקמי ליה אחזקיה שהניחו חי אבל זה שנתן לה גט על מנת שיחול שעה א' קודם למיתתו לשמא ימות ודאי חיישינן

פסקי רי"ד

או שמצאו בין כליו ואפילו לזמן מרובה כשר פי' אם מצא הגט קשור בכליו בארץ ומכירם בטביעות עין שהן שלו אע"פ שאין מכיר הגט כשר ואין לחוש לאדם אחר כיון שמצאו קשור בכליו או שמצאו בתוך כליו שבביתו כשר שבודאי זהו שנפל ממנו שלא בא אדם אחר והניחו שם בתוך כליו שבביתו: איתמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כל שלא שהה אדם שם ורבב"ח אמר ר' יוחנן הלכה כל שלא עבר אדם שם וקי"ל דשמואל ורבי יוחנן הלכה כר' יוחנן אבל מיהו כל זה במקום שהשיירות מצויות והוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר א' התם בעי' (שומר) שלא עבר אדם שם אבל אם היה מקום שאין השיירות מצויות אפילו לזמן מרובה כשר ואף על פי שהוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר א' אי נמי אם לא הוחזקו אע"פ שהשיירות מצויות כשר אפילו לזמן מרובה ולא חיישינן מסתמא לשני יוסף בן שמעון דהלכתא כרבה דבעי תרתי שיירות מצויות וחזקה ואע"ג דאמרינן בגמ' ר' זירא רמי מתני' אברייי' תנן המביא גט ואבד ממנו אם מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול ורמינהו מצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה אין הבעל מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה בזמן שהבעל מודה מיהא יחזיר לאשה ואפילו לזמן מרובה ומשני כאן במקום שהשיירות מצויות כאן במקום וכו' א"ד אפילו במקום שהשיירות מצויות והוא שהוחזקו וכו' והיינו דרבה וא"ד אע"פ שלא הוחזקו ופליגי דרבה ואפ"ה הלכתא כרבה וכך היה פסק גם ר"י ז"ל (יד. מדפי הרי"ף) שלא עבר אדם שם אבל אם עבר אדם שם והוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר א' חיישינן שמא ממנו נפל אבל בפרק שנים אוחזין (י. מדפי הרי"ף) כתיב א) הא מילתא כיון דלא איפסקא בה

א) עי' בבעל המאור ומלחמות ור"ן על הרי"ף במסכתין.